

BETWEEN RELIGION AND POLITICS: THE MESSAGE OF THE POLISH BISHOPS TO THE GERMAN BISHOPS FROM 1965 AND ITS CONTRIBUTION TO POLISH-GERMAN RECONCILIATION

Joanna KULSKA *

Abstract: While the history of Polish-German relations is one filled with the most tragic examples of what constitutes a “difficult neighborhood”, from a European and global perspective it can also be viewed as a testament to one of the most effective and most extraordinary processes of reconciliation in modern history. The initiatives coming from the societies in both countries to organize “start talking to the enemy” talks are the most important and interesting aspect of the Polish-German reconciliation. Specifically, the initiatives coming from the religious and faith-based actors should be considered as those which initiated and moved forward the whole process that was later developed by the politicians and state officials, where it would take the form of the Willy Brandt’s *Ostpolitik*. The purpose of this article is to present one of the crucial initiatives that paved the way for later political developments in the bilateral relations between Poland and Germany namely, the Message of the Polish Bishops addressed to the German Bishops from November 18, 1965. The article will discuss the historical, political, and social context of the Message as well as the significance of this document with respect to the later improvement of Polish-German relations.

Keywords: Catholic Church, forgiveness, faith-based actors, Protestant Church, Reconciliation



Rezumat: În timp ce istoria relațiilor polono-germane este una dintre cele mai tragice exemple de vecinătate complexă, ea poate fi văzută atât în context european, cât și global drept un exemplu al unuia dintre cele mai eficiente și extraordinare procese de reconciliere din istoria modernă. Unul dintre cele mai importante și interesante aspecte în cazul reconcilierii polon-germane, îl reprezintă inițiativele societăților din ambele state de a lansa și organiza „discuții cu partea adversă”. Astfel, actorii religioși trebuie considerați a fi cei care au

* PhD, Assistant Professor at the Institute of Political Science, University of Opole.
E-mail: jkulska@uni.opole.pl.

inițiat și dus mai departe întregul proces, dezvoltat ulterior de politicieni și reprezentanți ai statului, în special sub forma *Ostpolitik* a lui Willy Brandt.

Scopul acestui articol este de a prezenta una dintre inițiativele cruciale care au deschis drumul evoluțiilor politice ulterioare în relațiile bilaterale dintre Polonia și Germania, și anume Mesajul Episcopilor Polonezi către Episcopii Germani adresat la 18 noiembrie 1965. Articolul va discuta contextul istoric, politic și social al Mesajului, cât și semnificația acestui document în ceea ce privește ameliorarea de mai târziu a relațiilor polono-germane.

Cuvinte cheie: actori religioși, Biserica Catolică, Biserica Protestantă, iertare, Reconciliere
